

Poštnina plačana v gotovini.

Cena 2-50 Din.

DRAMA

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI 1935/36

PRVA LEGIJA

Premijera 25. aprila 1936

IZHAJA ZA VSAKO PREMIJERO

UREDNIK: J. VIDMAR

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Izhaja za vsako premijero

Premijera 25. aprila 1936.

E. Lavery: Prva legija

Ameriški dramatik Emmet Lavery je bil doslej v Evropi docela neznan pisatelj. Podatki o njem so nadvse skopi in celo gledališča, ki igrajo njegovi doslej znani, izrazito katoliški dramski deli »Prva legija« in »Monsignorjeva velika ura«, nam ne morejo preskrbeti podrobnejših informacij o njegovem življenju in literarnem delu. Baje je bivši jezuit; domneva, ki je verjetna že zaradi celotnega značaja »Prve legije«. Kajti ta drama je očitno pisana z intimnim poznanjem življenja in snovanja v jezuitskem redu, kakor tudi z zanesljivim vpogledom v širše notranje napetosti ter borbe in še v osebne verske boje in drame v Jezusovi družbi.

Drama »Prva legija« se vrši v nekem ameriškem jezuitskem kolegiju. Ves redovni ambient je živo in plastično podan. Ustvarja ga četica menihov, kakih deset moč, izobraženih, vernih, prežetih z zavestjo o pomembnosti in veličini svojega redu in moško značajnih. Večji del so to možje, ki vedo zakaj so v svojih postojankah; menihi so, toda ne slepo poslušni in nemočno pokorni, temveč so intelektualci, ki navzlic svoji vernosti znajo in se upajo misliti samostojno, pogumno in ki prostovoljno izvršujejo naloženo jim pokorščino, ne da bi bili kdaj pripravljene ponižati svoje človeško dostojanstvo. Pri njihovem najboljšem predstavniku, patru Ahernu, je nepopustljiva značajnost in notranja poštenost tako neizprosna, da se ne ukloni niti pred smrtjo, katero jo je povzročila, in da niti nasproti umirajočemu predstojniku ne popusti v stvareh, ki so vprašanje vesti in verske morale.

V tem okolišču stopita pred nas dva konflikta. Trajnejši in pritajeni konflikt med okorelo ozkosrčnostjo in mlajšim ali vsaj vedrejšim elementom v redu, konflikt, ki nas uvaja v dramatične dogodke te igre, dokler ga naposled nenadoma ne preraste in ne preglaši mnogo bolj vroči konflikt zaradi vere in nevere v čudež, ki tako nepričakovano deloma razreši osebne drame nekaterih redovnikov, druge pa poostri in zaplete v usodne ter odločilne boje. In lepo paradokсно je, da po avtorjevi zamisli

ravno čudež v najdragocenejšem možu te družbe prebudi dvom in povzroči skoraj odpad od redu in celo od cerkve. Znanstveni razum patra Aherna sumi za čudežem prevaro in ogorčeno ugovarja zoper splošno lahkovernost nasproti nenavadnemu dogodku, čeprav ga vsa njegova okolica kratkomalo smatra za izrazit primer božje milosti in moči, ki v nenavadnih primerih posega v naravni red, vrši dejanja mimo prirodnih zakonov.

Ta njegov sum in dvom privede do konflikta med njim in rektorjem kolegija. Tu se srečata preprosta, urejena in harmonična vernost in pa znanstveno misleč razum človeka, ki se je po rektorjevih besedah zaradi znanosti odvadil verovati. V boju med njima pade nosilec vere. Pade in — zmaga. Kajti čeprav ve znanstvenik iz zdravnikove izpovedi, ki pa jo mora zaradi spovedne molčečnosti obdržati zase, da je bil prvotni čudež, ono nenavadno ozdravljenje, lahko tudi delo človeških moči, ga zadnji čudež v dolgi vrsti nadnaravnih dogodkov, ki slede onemu prvemu, preveri, da je bil tudi prvi delo nezemske moči, božje volje. In njegovo srce se zopet odpre veri, preprosti, otroški veri, ki je po besedah umirajočega rektorja sama »največji čudež božji na svetu«.

S smrtjo rektorja, ki je mlajše in vedrejšje člane kolegija modro ščitil zoper mračno ozkosrčnost, nastane nevarnost, da bodo tej redovni enoti zavladali nestrpni in zakrknjeni možje. Toda višje vodstvo prepreči to nevarnost, zgodi se drugače, za rektorja je imenovan človek, ki bo s svojo vedro modrostjo obvaroval kolegij pred okostenelostjo in ki bo tudi mlade, prekipevajoče moči umel držati v pravih mejah, ki jih življenju določa poklic jezuita. Razplet, ki je avtor z njim poudaril svojo vero v večno presnavljajočo se moč Jezusove družbe.

*

Da je pokazal visoko stališče in položaj, ki ju jezuiti kot red zavzemajo v celoti katoliške cerkve, je Lavery v dramo uvedel tudi civilnega župnika, ki včasih obiskuje ta kolegij. Na njem in pred njim se pokaže vsa razlika med »navadnim infanteristom« bojujoče se cerkve in njenim »generalnim štabom«, kakor sam označuje sebe in jezuitski red ali s pisateljevo besedo — »prvo legijo«.

*

Jezuitski red je razpreden po vsem svetu in njegovi redovniki se rekrutirajo iz vseh narodnosti. Tudi ta ameriški kolegij je narodnostno zelo pisana družba. Zanimivo je, kako je pisatelj razdelil vloge svojih oseb po njihovi narodni pripadnosti. Najjasnejši mož te družbe je nemara Francoz Duquesne, možati veliki jurist Ahern je Anglosas, torej sin naroda, ki je po mnenju nekaterih velikih zgodovinarjev in psihologov podedoval največ državniških svojstev starih Rimljanov. Pater, ki doživi

prvi in odločilni čudež, je Slovan, to je Poljak Strelsky in mračna tipa v redu sta ameriško-puritanska patra Keene in Stuart. Mož novega duha v kolegiju je indijski misionar, Anglež Quarterman. — V kratkih prijemih zanimiva psihologija narodnosti.

*

V tej drami se izvršita dva čudeža. Dasi je prvi samo povod za konflikt, ima drugi vendarle nalogo ta konflikt razrešiti. V dramah, ki nočejo biti pravljicne ali legendarne, seveda ne kaže tega sredstva uporabljati presvobodno, kajti v bistvu je vsak čudež na odru le nekak »deus ex machina«. Toda navzlic temu in navzlic svoji ostro omejeni idejni snovi se v Laveryjevi »Prvi legiji« resnično tero in lomijo človeške usode, in sicer usode mož, ki so pri svoji doslednosti in vestni nepopustljivosti v boju za resnico pravi simboli za velike in lepe moči, kakršne človeštvo ima v sebi in kakršne v sebi spoštuje.

J. Vidmar.

Odlomki iz „Prve legije“

Ahern :

Zame so jezuiti podoba, ki je najbolj izrazito vključila tudi Boga v svoj okvir. Tudi največja stena bi bila premajhna za to podobo. Štiri stoletja so bila potrebna, da je bila izvršena. Nekaj velikega je, če je človek vsaj neznamen delček te podobe.

*

Ljubim ta red. Ljubim njegovo avtoriteto, njegovo logiko, da, celo njegovo trdo disciplino. Zakaj jezuitski red ima tisti skrivnostni in vedno živi čut za pravičnost, ki ga mora vsak pravi jurist nad vse ljubiti. Jezuitski red ima nad vse jasno stališče nasproti Bogu in nasproti vsaki človeški oblasti. Včasih se mu sicer upiram, toda tudi tedaj se na dnu srca klanjam pred njim.

Monsignor :

Imamo pač vsi svoje male slabosti. Rad vas imam, kakor ima infanterist rad oficirja generalnega štaba. Zabavljam na vas, v resnici sem pa za vas navdušen. Morda bi bil moral tudi jaz k jezuitom.

*

Vi ste veličastni, vsa čast vam! Toda pri vas vlada le ozračje glavnega stana; tisoč milj ste oddaljeni od pravega bojišča. Za strategijo je seveda treba glav. Toda zraven moramo imeti tudi infanterijo v strelskih jarkih. Tam gre pogosto za vse kaj drugega kakor za filozofijo. Drobne vsakdanje stvari so pač glavne. Z logiko ne bo noben župnik grešne duše spravil k pameti.

Rad verjamem, da imate v glavi vso zgodovino človeškega duha do zadnje trohe. Toda kaj veste na primer, kako posameznik živi in umira?

*

Nocoj ponoči sem gledal človeka, kako je umiral, in davi sem krstil nekega otroka. Ali je kdo izmed vas sploh že videl novorojenega otroka? Morda vam smem priporočiti, da se zanimajte za rojstvo in smrt.

*

Ko sem bil še mlad duhovnik, sem veliko pridigal o življenju in smrti. Čim bolj pa sem pozneje to dvoje spoznaval, tem redkeje sem o tem govoril. Zdaj, kolikor je mogoče, povem, kar tisti dan sam narekuje in se držim evangelijev. Saj je v njih vse, kar je treba ljudem povedati. Prišel sem pa tudi do prepričanja, da dokazi zelo redko koga zares spreobrnejo.

*

Po mojem je največ vreden zgled, ki ga dajemo. S svojim življenjem moramo kazati, da ima dobro življenje v sebi, zlo pa smrt. Tako živo, da potegne ta sila v nas druge za nami. Vsakdo mora trpeti, da doživi svoje odrešenje, z besedami si ga ne moremo priklicati. Tudi Bog je svet le s križem odrešil.

Duquesne :

Le verjemite mi, John, smrti, ki se je mi bojimo, pred Bogom sploh ni. Smrt nima oblasti nad večnim življenjem.

*

Midva sva imela trd boj, Mark. Boj vere z znanostjo. Ta boj še ni pri kraju. Povem vam pa še enkrat: Nazadnje bo zmagala vera.

*

Zdaj se mi svita. Zdaj šele vem, pater Mark, kaj je največji čudež med vsemi čudeži! Vera! Imeti neomajno vero, je najgloblji čudež božji.

*

Noben jezuit se ne boji umreti. A mi smo čudna bitja. Vojaški, ki so prisegli zvestobo nevidnemu kralju. Zato ni čuda, da smo najmočnejši tedaj, ko se nam pričinja odstirati pogled v njegovo obličje.

Quarterman :

Novinci potrebujejo moža, kakor ste vi. Človeka, ki ljubi vse, kar nudi življenje lepega. Mlade ljudi moremo utrditi v dobrem le, če ne nasprotujemo vsemu, kar ima življenje v sebi dobrega, temveč če smo z življenjem in nad njim.

Lastnik in izdajatelj: Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani. Predstavniki: Oton Zupančič. Urednik: Josip Vidmar. Za upravo: Karel Mahkota. Tiskarna Makso Hrovatin. Vsi v Ljubljani.

KOLINSKA CIKORIJA

je naš

pravi

d o m a č i
i z d e l e k

Kje kupim najboljše in najcenejše moške in deške obleke domačega izdelka?
Pri tvrdki

OLUP JOSIP, Ljubljana
STARI TRG 2

Velika zaloga sukna, kamgarnov iz priznanih tuzemskih in inozemskih tovarn. Obleke se izvršujejo tudi po naročilu in konkurenčnih cenah.
Velika zaloga moškega perila iz lastne tovarne Triglav

TELEFON 35-61

Smučarsko opremo

po najnižjih cenah in v kvalitetnem blagu Vas postreže

KOLB & PREDALIČ
Kongresni trg 4

Prva legija

Drama iz jezuitskega življenja v treh dejanjih (10. slikah). — Spisal Lavery. Po Friedrichu Schreyvoglu poslovenil dr. Jože Pogačnik.
Režiser: Ciril Debevec.

P. Pavel Duquesne, rektor	C. Debevec
P. Charles Keene, vicerektor	Jerman
P. Robert Stuart, vodja novinarjev	Sancin
P. Edvard Quarterman	Levar
P. John Fulton	Jan
P. Thomas Rawleigh	Stupica
P. Mark Ahern	Kralj
P. Serge Strelsky	Gregorin
Dr. Peter Morell, hišni zdravnik	M. Skrbinšek
Jimm Magee, desetletni deček	Starič
Monsignor Mihael Carey, župnik	Lipah

Dejanje se vrši v sedanjem času v jezuitskem kolegiju pri sv. Gregoriju v nekem vlemestu severnoameriških Združenih držav.

Izvrši se v enem tednu.

Po 3. in 7. dan odmor.

Blagajna se odpre ob pol 20.

Začetek ob 20.

Konec ob pol 23.

Parter: Sedeži I. vrste	Din 28—
" II. - III. vrste	" 26—
" IV. - VI. "	" 24—
" VII. - IX. "	" 22—
" X. - XI. "	" 20—
" XII. - XIII. "	" 18—

Lože v parterju	Din 100—
" v I. redu	" 100—
" balkonske	" 70—
Dodatni ložni sedeži v parterju	" 20—
" v I. redu	" 20—
" balkonski	" 15—

Balkon: Sedeži I. vrste	Din 20—
" II. "	" 16—
Galerija: " I. "	" 14—
" II. "	" 12—
" III. "	" 10—
Galerijsko stojšče	2:50
Dišsko stojšče	5.—

VSTOPNICE se dobivajo v predprodaji pri gledališki blagajni opernem gledališču od 10. do pol 1. in od 3. do 5. ure
Predpisana taksa za penzije in invalidnosti je vračunana v cenah

D

Predno si nabavite radio aparat si oglejte
zalogo

PHILIPS

RADIO

aparator, pri zastopstvu

H. SUTTNER

Ljubljana, Aleksandrova 6

TELEFON ŠTEV. 34-70

Ugodni plačilni pogoji
Predvajanje brezobvezno in brezplačno
Prodaja na obroke

PHILIPS

NAJVEČJA
RADIOINDUSTRIJA SVETA

